

Leading Health Care

Årsskrift
2020

Förord

Pandemin avslöjade systembrister

2020 var Stiftelsen Leading Health Cares elfte verksamhetsår. Och kanske det märkligaste. Året kommer för evigt att förknippas med pandemin och dess genomgripande följdverkningar. Sjukvården har stått i fokus redan sedan starten, låt vara att folkhälsa haft en mycket mer framträdande roll än vanligt.

Och hälsoeffekterna har varit obarmhärtigt fördelade. Viruset respekterade inga gränser, vare sig fysiska, strukturella eller kulturella. För det långsiktiga lärandet gäller, liksom Coronakommissionen antyder, att hålla huvudet kallt, hjärtat varmt och se till helheter.

Att vår egen hälso- och sjukvårdsorganisation är diagnos- och sjukhuscentrerad visste de flesta i sektorn, men få anade väl att konsekvenserna kunde bli så allvarliga när exempelvis kommunal omsorg i princip glömdes bort i början.

LHC har arbetat oförtrutet vidare med den konkreta innebörden av systemomställning för att så långt det är möjligt se till individers och patienters förstärkta hälsa istället för att vänta tills den sista och dyraste åtgärden är oundviklig. Vår specialkompetens kring organisering i ett helhetsperspektiv är inte den som först efterfrågas, men vi ser alltför exempel på att den i högsta grad är samhällsnyttig.

I denna årsskrift redogör vi för vad vi gjort i tal och skrift under 2020. Det är många avgörande steg som kommer att tas under kommande år. Vi vill verka för att vi tar oss stärkta ur krisen och med en mer konkret reformagenda. Vi inleder året med en stilla bedjan om att inte ta till gårdagens strukturgrepp eller låta resurstillskott bli enda lösningen. Vi behöver nya visioner, arbetssätt och framför allt samarbetssätt över gränser för att leva upp till medborgarnas krav i en föränderlig värld.

*Hans Winberg,
Generalsekreterare*

Pågående och avslutade projekt under 2020

God och nära vård

Nya sätt att beskriva fungerande fall

Sveriges kommuner och regioner arbetar just nu på olika sätt för att stödja medlemmarnas utveckling av en nära vård. Utvecklingsarbetet som stöds är ofta gränsöverskridande och sträcker sig över etablerade organisatoriska och budgetmässiga silos. En utmaning är att det är svårt att inom ramen för existerande uppföljningssystem visa på vinsterna. Trots flera försök som anses som lyckade finns ingen systematisk kunskap om mätning och värdering av en förändrad vård och omsorg.

LHC har därför fått ett utrednings- och utvecklingsuppdrag av SKR, där målet är att genom ett antal konkreta fallstudier illustrera den förändring som nära vård kan innebära, och genom detta även inventera behovet av nya data som kan fånga resultaten av omställningen och bygga ny kunskap. Genom att starta flera olika nätverk på nationell, regional och lokal nivå kombinerar vi utveckling och lärande genom exempel i en bildningsinsats. Detta sker i samverkan med regioner och kommuner baserat på faktiska utmaningar och de aktuella satsningar som pågår.

Projektet pågår under 2018–2021 och har resulterat i delrapporten "Nära vård: Nya sätt att utvärdera ändamålsenlighet och systemeffekter" (LHC/SKR 2020).

Tillsyn som verktyg för att stötta transformation IVO:s bidrag till god och nära vård

Den pågående omställningen till god och nära vård innebär en omfattande och långsiktig omställning av vården och omsorgen. Denna omställning påverkar även tillsynen, som måste anpassas i takt med en föränderlig värld. Tillsynen ska granska nya vård- och verksamhetsformer, men även innefatta vägledning och underlag för dialog med berörda aktörer gällande hur omställningen kan genomföras på ett säkert och ändamålsenligt sätt.

LHC har fått i uppdrag av IVO att bidra med kunskapsutveckling och underlag kring beskrivning av omställningen till nära vård, tillsynens möjliga roller i detta samt vilka aspekter och områden en förstärkt tillsyn ska inriktas mot.

Projektet inleddes vintern 2019 och pågår till och med 2021.

Omställningen i Västra Götaland Följeforskning på ett systemförändringsarbete

Västra Götalandsregionen har tillsammans med LHC och Centre for Healthcare Improvement (CHI) drivit ett följeforskningsprojekt där vi genom en interaktiv aktionsforskningsansats följt regionens strategiska satsning mot framtidens sjukvård, den så kallade "Omställningen". Satsningen har haft särskilt fokus på att bygga ut den nära vården, koncentrera vård för högre kvalitet och tillgänglighet, utveckla digitala vårdformer och tjänster, sätta fokus på kvalitetsdriven verksamhetsutveckling samt utveckla vården för barn och unga.

Följeforskningen har pågått i drygt två års tid med syftet att observera och dokumentera utvecklingsarbetets olika delar över tid, tillämpa organisationsteoretisk kunskap och fungera som vetenskapligt bollplank vad gäller inriktning, utformning och omfattning av förändringsarbetet i VGR.

I slutrapporten beskrivs och diskuteras de komplexa utmaningar som uppstått när Omställningen tagits från ord till handling. Studien synliggör hur förändringsprocessen påverkats av de förutsättningar som satts upp för satsningen, och diskuterar utifrån detta vilka förutsättningar som behöver vara på plats för förändringsarbetet framöver.

Projektet pågick 2018–2020 och har resulterat i rapporten "Om en Omställning: Rapport från ett följeforskningsuppdrag om hälso- och sjukvårdsutveckling i Västra Götalandsregionen" (LHC Report 2020:3, samförfattad med CHI).

System för cervixcancerscreening

Nuläge och utvecklingspotential

Kvinnor som regelbundet deltar i screeningprogrammet för gynekologisk cellprovtagning sänker risken för att drabbas av livmoderhalscancer med cirka 90 procent. Screening enligt det nationella vårdprogrammet för prevention av livmoderhalscancer, som antogs av RCC i samverkan i januari 2017, förväntas stärka skyddet ytterligare. Det krävs ett omfattande arbete i regionerna som innefattar kallelseverksamhet, provtagning, utredning och behandling, kommunikation, kvalitetskrav, IT-system och utbildningsinsatser.

Nuläget indikerar att arbetet i regionerna har kommit olika långt och därav har RCC i samverkan gett LHC i uppdrag att skapa en bild över mottagligheten, vilka möjligheter och hinder som finns, och hur de kan hanteras.

Projektet pågick under 2019–2020 och har resulterat i rapporten "System för cervixcancerscreening: Nuläge och utvecklingspotential" (LHC Report 2020:1).

Att stödja systeminnovation

Systemperspektivet i utlysningar inom SweLife och MedTech4Health

SweLife och MedTech4Health är två av sjutton nationella strategiska innovationsprogram som finansieras av regeringen via innovationsmyndigheten Vinnova, samt av programmets deltagande parter.

Båda innovationsprogrammen arbetar med projekt som finansieringsform, och har som övergripande mål att främja innovation genom att accelerera tiden från idé till samhällsnytta. Programorganisationerna är intresserade av att öka kunskapen om hur väl finansierade projekt lyckas nå fram till ett stadium där resultaten kan sägas göra nytta. LHC har därför fått i uppdrag att titta på hur väl tillgänglig information i utlysningar, projektbeskrivningar och projektuppföljning svarar mot behovet att analysera systemförutsättningar och -nytta.

Projektet pågick under 2020 och har resulterat i rapporten "Att stödja systeminnovation: Förstudie av systemperspektivet i utlysningar inom SweLife och MedTech4Health" (LHC Report 2020:2).

Kliniska prövningar ”på golvet”

Drivkrafter för klinisk forskning i Sverige

Projektet är en förstudie där LHC på uppdrag av LIF och med hjälp av medlemsföretagen gör en kartläggning av förutsättningar och stödjande strukturer för att genomföra kliniska prövningar i Sverige. Till skillnad från tidigare utredningar som framför allt identifierat hinder och motstånd, fokuserar denna studie på möjliggörande faktorer, incitament och realiserade nyttor bland dem som i dagsläget genomför prövningar i Sverige. En framåtblick med möjliga främjande åtgärder som LIF och andra aktörer kan arbeta vidare med ingår i uppdraget.

Projektet initierades vintern 2020 och är pågående.

CRO-företagens roll och position

Positionering och utmaningar

Projektet omfattar arbete med att tillsammans med ASCRO (Trade Association and Forum for Clinical Research Organizations) och deras medlemmar göra en kartläggning av CRO-företagens position idag, samt undersöka och resonera kring ASCROs roll i systemet. Projektet syftar även till att ge en framåtblick med centrala frågeställningar som ASCRO kan arbeta vidare med.

Projektet initierades hösten 2020 och är pågående.

Policynivåns blinda fläck

Gränsöverskridande samordning inom kommuner

Denna förstudie leds av docent Mats Tyrstrup och berör gränsöverskridande samordning för att hantera ungas psykiska ohälsa. Det handlar om horisontell samordning över gränser när flera verksamheter, även privata aktörer och civilsamhället, behövs för att erbjuda högkvalitativ service åt medborgarna. Även andra områden kan bli aktuella att genomlysas utifrån medverkande kommuners olika behov, exempelvis avseende skolans kompensatoriska uppdrag och integration av nyanlända. I studien deltar Botkyrka, Burlöv, Lund samt Ystad.

Projektet pågick under 2019 – 2020 och har resulterat i rapporten ”Policynivåns blinda fläck: Om hierarki, komplexitet och organisatoriska avstånd” (under arbete).

Spetspatienter: en ny resurs för hälsa

Vårdutveckling genom patientmedverkan

Vårt hälso- och sjukvårdssystem behöver förändras i grunden så att det bättre möter patienternas behov och kompetens. Man behöver gå från att endast leverera vård till att också stödja patienters egenvård. En spetspatient är en patient eller närstående som i kontakt med livsomvälvande sjukdom utvecklar strategier och metoder för att förbättra sin egen och/eller andras vårdssituation.

LHC har tillsammans med 16 andra representanter för patienter, vårdgivare, akademi, och företag i ett Vinnova-finansierat samarbetsprojekt utforskat hur begreppet kan bidra till att fler kunniga patienter kan vara aktivt engagerade i såväl egenvård som vårdens förbättringsarbete. LHC har bidragit med ett organisationsvetenskapligt systemperspektiv på utvecklingsarbetet samt redaktörskap i projektets publikationer.

Projektet pågick under 2017 – 2020 och har resulterat i delrapporten "Spetspatienter: En ny resurs för hälsa". Projektets slutrapport "Spetspatienter: En ny resurs för systemförbättring" publicerades 2020.

LHC externt

2020-01-13

Replik i Läkartidningen

Organisatorisk kunskap om vården finns och bör beaktas

www.lakartidningen.se/opinion

2020-01-29

Debattartikel i Dagens Medicin

Kompetensmixen i framtidens vård måste säkras

www.dagensmedicin.se

2020-01-29

Bidrag i Smer:s konferensrapport "Styrningen av hälso- och sjukvården – var kommer etiken in?"

Värdebaserad vård: En organisationsteoretisk genomlysning av innehåll, ändamålsenlighet och lärdomar för framtiden

www.smer.se

2020-04-27

Intervju med Hans Winberg

De nära relationerna i personlig assistans har fördelar jämfört med hemjämsnt

www.assistanskoll.se

2020-08-21

Medverkan av Mats Tyrstrup i Precisionspodden

Vårdstruktur med patienten i centrum

www.horizont.bms.se/precisionspodden/

2020-11-09

Remissvar på SOU 2020:36 Ett nationellt sammanhållet system för kunskapsbaserad vård

www.regeringen.se

2020-12-01

Artikel i Organisation & Samhälle – Svensk företags-ekonomisk tidskrift

Mot en modern styrning av vården

www.org-sam.se

2020 års rapporter

LHC REPORT NR 1, 2020

System för cervixcancer-screening: Nuläge och utvecklingspotential

Jon Rognes, Anna Krohwinkel & Hans Winberg

LHC REPORT NR 2, 2020

Att stödja systeminnovation: Förstudie av systemperspektivet i utlysningar inom SweLife och MedTech4Health

Anna Krohwinkel & Hans Winberg

LHC REPORT NR 3, 2020 (MED CHI)

Om en Omställning: Rapport från ett följe- forskningsuppdrag om hälso- och sjukvårds- utveckling i Västra Götalandsregionen

Stiftelsen Leading Health Care & Centre for Healthcare Improvement vid KTH

LHC & SKR

Nära vård: Nya sätt att utvärdera ändamålsenlighet och systemeffekter

Jon Rognes, Anna Krohwinkel & Unni Mannerheim

LHC POLICY BRIEF

Value-Based Health Care in theory and practice: what have we learned? Lessons from the Swedish experience

Anna Krohwinkel, Unni Mannerheim, Jon Rognes & Hans Winberg

LHC I SAMVERKAN

Spetspatienter: En ny resurs för systemförbättring

Sara Riggare, Anna Krohwinkel, Hans Lindqvist & Helena Conning

LHC

Årsskrift 2019

Aktiviteter som LHC organiserat eller deltagit i

JANUARI

SweLife Injection Följeforskning i SweLife och MedTech4Health

Presentation av Anna Krohwinkel

Regionstyrelsen Jämtland-Härjedalen Ersättningsmodeller i vården: Sammanhang, principer och förutsätt- ningar för utveckling

Föreläsning av Anna Krohwinkel

Roche Diagnostics Pallar vi föränd- ringstrycket? En nära vård-upplevelse

Föredrag av Hans Winberg

Vinnova enhetsmöte Pallar vi föränd- ringstrycket? En nära vård-upplevelse

Föredrag av Hans Winberg

FEBRUARI

Partnermöte Vad är god och nära vård egentligen?

Med Lisbeth Löpare Johansson, samord-
nare Nära vård på SKR

Nätverksträff – Ändamålsjobb Metoder för uppföljning och utvärdering av Nära vård

Workshop med lokala utvecklingsledare

Arena Tillsammans Programråd inför Almedalen

Workshop med partners i Arena
Tillsammans: Takeda, Naturvetarna,
Reumatikerförbundet, Fysioterapeuterna,
Min Doktor, Swedish Medtech, Nätverket
mot cancer, Riksförbundet HjärtLung,
Janssen, DIOS, Sällsynta Diagnoser,
Vårförbundet, Neuroförbundet, Sveriges
Företagshälsor & LIF.

Region Östergötland
Pallar vi förändringstrycket? En nära vård-upplevelse

Föredrag av Jon Rognes och Hans Winberg

Konferens Sällsynta Stories 2020
Den sällsynta framtiden – när får Sverige en Nationell handlingsplan och vad ska den innehålla?

Samtal med Hans Winberg, Maria Montefusco och Lina Nordquist (L)

MARS

Bryssel
Think-Tank on Value-Based Healthcare

Diskussionsforum med europeiska aktörer från patientorganisationer, vård och omsorg, industri och akademi för värde i vården där LHC är representerat av Hans Winberg.

Projektet spetspatienter
Spetspatienter – en ny resurs för systemförbättring

Rapportpresentation av Anna Krohwinkel

APRIL

Nätverksträff – Ändamålsjobb
Metoder för uppföljning och utvärdering av Nära vård

Workshop med lokala utvecklingsledare

RCC i Samverkan
System för cervixcancer-screening: Nuläge och utvecklingspotential

Rapportpresentation av Jon Rognes och Anna Krohwinkel

MAJ

10th European Conference on Rare Diseases & Orphan Products
Reaching Future Scenarios: From Accidental Progress to Success by Design

Hans Winberg (session chair) och Anna Krohwinkel (talare)

JUNI

Think-Tank on Value-Based Healthcare, Brussels
Alliance for value in health briefing

Formering av en formell NGO-allians på EU-nivå där LHC medverkar som expertorganisation.

Aren Tillsammans & LIF

Lilla Almedalen: Omställning i Coronas fotspår

Med bland andra Acko Ankarberg Johansson (KD), Karin Rågsjö (V), Lina Nordqvist (L), Marie Morell (M) och Malena Ranch (MP)

**Socialstyrelsens utbildningsdag
för socialtjänsten**

Passar psykisk ohälsa in i vården?

Föreläsning av Hans Winberg

SEPTEMBER

Partnermöte

Lärdomar från Corona – hur hållbara är de?

Diskussion baserat på exempel från partnerorganisationerna

**HIMSS 20 – Health 2.0: European
Health Conference**

Value-based Health Care – A Paradigm Shift?

Keynote speech av Hans Winberg

Chalmers & VGR:

**Utbildning i kvalitetsdriven
verksamhetsutveckling**

Framtidens hälsa, vård och omsorg – en nära livet-upplevelse?

Föreläsning av Hans Winberg

**CUPS – Chefsutvecklingsprogram
för sjukvården**

Värdeskapande inom hälsa, vård och omsorg – en nära vården-upplevelse?

Föreläsning av Hans Winberg

**CUPS – Chefsutvecklingsprogram
för sjukvården**

Verksamhet och organi- sering i vården

Föreläsning av Jon Rognes

**KD:s sjukvårdspolitiska grupp
Region Stockholm**

Framtidens hälsa, vård och omsorg – en nära livet-upplevelse?

Föredrag av Hans Winberg

Takeda Talk

Policy changes and adap- tation in “revolutionary” times

Föredrag av Hans Winberg

**Think-Tank on Value-Based
Healthcare, Brussels**

Good and Close Care: Rethinking healthcare

Föredrag av Hans Winberg

SKR webinarium

Nära vård: Nya sätt att utvärdera ändamålsenlighet och systemeffekter

Rapportpresentation av Jon Rognes och Anna Krohwinkel, modererat av Lisbeth Löpare Johansson, SKR och Hans Winberg

OKTOBER

Human Rights in the 21st Century Elder people in a system designed for acute care

Föredrag för European Liberal Forum av Hans Winberg

Chalmers Masterprogram Change Management and Improvement Processes Health care and adaptation in "revolutionary" times

Gäsföreläsning av Hans Winberg

NOVEMBER

Nätverksträff – Ändamålsjobb Metoder för uppföljning och utvärdering av Nära vård

Workshop med lokala utvecklingsledare

Partnermöte

Kunskap är makt – men vilken och vems?

Med Ida Kählin, ordf. Arbetsterapeuterna och Petrus Laestadius, vice VD Swedish Medtech

EHMA 2020 conference –

Workshop on value

VBHC in theory and practice: Lessons from the Swedish experience

Presentation av Anna Krohwinkel. Med Nigel Edwards, ceo Nuffield Trust och Peter Smith, prof. Imperial College

SKRs Ekonomidirektörsnätverk

Nära vård: Nya sätt att utvärdera ändamålsenlighet och systemeffekter

Rapportpresentation av Jon Rognes och Hans Winberg

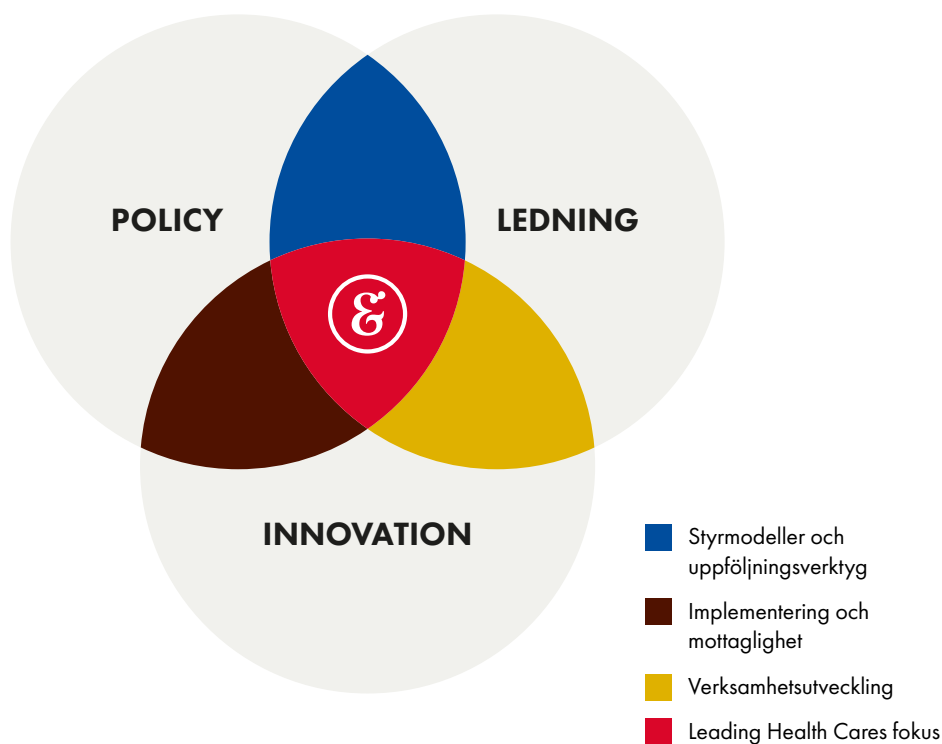
DECEMBER

Alliance for value in health, Brussels

Good and Close Care: Another way to rethink healthcare?

Presentation av Hans Winberg

LHC:s fokusområden

Vårt intresse finns i skärningsytorna mellan frågor som berör policy, ledning och innovation i hälsa, vård och omsorg. Det innebär att vi rör oss mellan flera systemnivåer. Några frågor intresserar oss särskilt:

- *Hur påverkar och samverkar olika intressen och aktörer med varandra lokalt?*
- *Hur kan förändringsarbete drivas och spridas utanför avgränsade satsningar och projekt?*
- *Hur kan styrsystem utformas som stödjer en situations- och personanpassad verksamhet?*

Vi som arbetar på LHC

Hans Winberg
Generalsekreterare

Jon Rognes
Forskningsledare

Anna Krohwinkel
Forskningschef, biträdande
generalsekreterare

Mats Tyrstrup
Forskningsledare

Annemarie Brandt
Projektkoordinator

Leading Health Cares styrelse

Björn Rombach (ordförande)

Professor i förvaltningsekonomi,
Förvaltningshögskolan vid
Göteborgs Universitet

Emma Henriksson

Tidigare riksdagsledamot,
ordförande i socialutskottet och
2:e vice ordförande i KD

Jörgen Striem

Läkare och systemvetare, förbunds-
direktör för Kommunalförbundet
Avancerad Strålbehandling, tidigare
sjukvårdsdirektör i Sörmland

Andres Åkesson

Företagare och konsult, tidigare
sjukvårdspolitisk talesperson för MP
och sjukvårdsregionråd i Skåne

Anna Krohwinkel

Forskningschef, biträdande
generalsekreterare

Hans Winberg

Generalsekreterare

LHC:s partnernätverk 2020

Leading Health Care (LHC) är en akademisk tankesmedja för fördjupad dialog om framtidens hälso- och sjukvård.

LHC främjar forskning och kunskapsutveckling som är relevant för organisering, styrning och ledning av verksamheter inom hälsa, vård och omsorg, samt sprider information om detta. LHC arbetar dels med ett brett akademiskt nätverk, dels med ett partnernätverk som för närvarande består av ca 30 organisationer från olika delar av sektorn. Sedan 2009 är LHC en oberoende och icke vinstdrivande stiftelse. Vi finansieras huvudsakligen genom vår uppdragsforskning samt årliga bidrag från partnerorganisationerna.

Läs mer om oss och ladda ner våra publikationer gratis på
www.leadinghealthcare.se

LEADINGHEALTHCARE.SE